

Observator de politici publice

Politici responsabile pentru dezvoltare durabilă

Observatorul de politici publice cuprinde analiza unor proiecte de acte legislative și normative de sensibilitate publică din agendele Executivului și Legislativului din Republica Moldova, precum și a unor informații publice, în scopul identificării potențialelor riscuri pentru interesul public.

Documentul a fost realizat în cadrul proiectului „Holding Governors Accountable: Civil Society Conducting Economic Expertise of Risky Legal Initiatives” susținut financiar de National Endowment for Democracy. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat poziția finanțatorilor.

Promisiuni electorale puse în sarcina contribuabililor

În ultimul timp, guvernanții au venit cu o serie de inițiative și promisiuni care vizează protecția socială și creșterile salariale – domenii importante care generează așteptări sporite ale populației. Unele inițiative nu se înscriu în politicile publice, par să nu aibă acoperire financiară și poartă, mai degrabă, un caracter electoral decât ar fi un element de protecție socială.

1. Majorările de salarii ”fără precedent” pentru bugetari. Despre aceste majorări s-a vorbit mult. Una din puținele legi, cea cu sistemul unitar de salarizare, care ar putea fi o reformă autentică și asupra căreia s-a muncit mult – a fost practic îngropată din fașă. Pentru că, din nou, prin derogare¹ de la Legea sistemului unic de salarizare, au fost admise mai multe abateri. Atât pentru decembrie 2018, cât și pentru anul 2019 au fost stabilite niveluri de referințe diferite, după cum urmează:

”(1) Pentru calcularea, începând cu 1 decembrie 2018, a salariilor angajaților din sectorul bugetar, în conformitate cu prevederile Legii nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, se stabilește valoarea de referință în mărime de 1500 de lei. (2) Prin derogare de la prevederile alin. (1), se stabilesc următoarele valori de referință:

- în mărime de 1000 de lei – pentru persoanele cu funcții de demnitate publică din cadrul Parlamentului;
- în mărime de 1100 de lei – pentru șefii de cabinet și consilierii din cadrul cabinetului Președintelui Parlamentului, al Președintelui Republicii Moldova și al Prim-ministrului;
- în mărime de 1300 de lei – pentru persoanele cu funcții de demnitate publică din cadrul autorităților/instituțiilor

finanțate de la bugetul de stat, cu excepția persoanelor cu funcții de demnitate publică din cadrul Parlamentului, a judecătorilor, a procurorilor și a inspectorilor-judecătorești;

- în mărime de 1600 de lei – pentru personalul didactic și de conducere din instituțiile de învățământ;
- în mărime de 1600 de lei – pentru personalul care, conform anexelor la Legea nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, se încadrează în clasele de salarizare de la 1 până la 25;
- în mărime de 2000 de lei – pentru personalul Serviciului de Informații și Securitate, al Centrului Național Anticorupție, al Autorității Naționale de Integritate, al Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor și al Autorității Aeronautice Civile;
- în mărime de 2500 de lei – pentru judecători (cu excepția judecătorilor din cadrul Curții Constituționale, al Consiliului Superior al Magistraturii și al Curții Supreme de Justiție), procurori, inspectori-judecătorești, inspectori din cadrul Inspecției procurorilor;
- în mărime de 2600 de lei – pentru judecătorii din cadrul Curții Constituționale, al Consiliului Superior al Magistraturii și al Curții Supreme de Justiție.”

Astfel, *principiul unitar al sistemului de salarizare în sectorul bugetar a fost dat peste cap.* Și asta deoarece anumitor categorii de bugetari urma să li se reducă din salarii. Iar într-un an electoral așa ceva este neconvenabil partidului de la guvernare. Respectiv, o *reformă importantă riscă să fie compromisă de dragul unui scor electoral pe care cei de la guvernare îl modelează de pe acum*, inclusiv prin astfel de decizii la limita cadrului legal.

2. Grijă față de poștași. Conducerea PD și-a anunțat și grija față de poștașii din satele Moldovei (angajați ai ÎS „Poșta Moldovei”), declarând majorarea salariilor acestora ”cu zeci de procente”. Situația dramatică și lipsa de poștași au fost semnalate de nenumărate ori de presa din Republica Moldova². Iar marea majoritate a poștașilor au depus cereri de plecare și au plecat.

Dar ce are partidul de la guvernare cu poșta? Doar „Poșta Moldovei” este o întreprindere de stat, salariile angajaților sunt plătite nu de PD, nu din bugetul de stat, ci din veniturile pe care întreprinderea le încasează din prestarea serviciilor. Ca urmare a creșterii salariilor, am putea intui o majorare bruscă a prețurilor pentru serviciile

¹ <http://lex.justice.md/md/378186/>

² <http://www.ic.md/postasi-cu-salarii-de-500-de-lei/>, <http://agora.md/stiri/34317/oficiile-postale-sunt-inchise-din-lipsa-de-angajati--batranii-nevoiti-sa-si-primeasca-pensia-in-satele-vecine>, <http://prov.md/stiri/actualitate/nu-au-postas-de-mai-bine-de-jumatate-de-an-asa-ca-localnicii-din---2417251.html>

poștale. Nu este exclusă și falimentarea regizată a întreprinderii „Poșta Moldovei”, care ar putea fi următoarea după întreprinderea „Air Moldova” pregătită să-și ia zborul spre un off-shore.

Deocamdată nu există informații despre majorările de salarii ale poștașilor de la 1 decembrie 2018, dar cert este că poștașii în multe sate așa și nu au revenit la serviciu.

3. Suportul unic de 600 de lei de Crăciun pentru unii pensionari. *Legea cu privire la acordarea suportului unic unor beneficiari de pensii* (Legea 313 din 30.11.2018)³ a fost aprobată în grabă, imediat după declarațiile liderului Partidului Democrat (PD). Inițial suportul unic a fost destinat pensionarilor cu un venit/pensie mai mic de 2000 lei lunar. Ulterior, la 21 decembrie 2018, Guvernul a venit cu alte modificări aprobate prin asumare de răspundere⁴, lărgind numărul beneficiarilor de ”suport unic” oferit în ajun de sărbători.

Legea 313 din 30.11.2018, elaborată fără a respecta rigorile transparenței decizionale, prevede modificări și la alte legi, stipulând următoarele:

- „Beneficiarilor de toate tipurile de pensii stabilite până la 1 decembrie 2018, al căror cuantum lunar nu depășește 2000 de lei, li se acordă un suport unic în sumă de 600 de lei”. Este de remarcat că *noțiunea de ”suport unic” nu se regăsește în legislația referitoare la sistemul public de protecție sau asistență socială.*
- „Cuantumul suportului unic nu se include în cuantumul pensiei”. Neincluderea acestei sume în cuantumul pensiei sau în alte plăți și beneficii în favoarea cetățenilor lasă loc de interpretare și aplicare a normelor Codului fiscal. *Întrucât astfel de plăți nu sunt incluse în veniturile neimpozabile (scutite de impozitare), beneficiarii ar putea fi obligați ulterior să achite impozite din venitul sub formă de suport unic.*
- „Achitarea suportului unic se efectuează de către Casa Națională de Asigurări Sociale prin intermediul prestatorului de servicii de plată care asigură plata pensiilor”. Din punct de vedere instituțional, *această atribuție este delegată abuziv către CNAS, deoarece suportul unic nu face parte din sistemul public de asigurări și de protecție socială.* CNAS pare a fi instituția utilizată abil în ”proiectele sociale” ale partidului de la guvernare. În context apare întrebarea – este oare acest ”suport unic” o grijă autentică față de anumite categorii ale populației sau, totuși, o formă de corupere electorală a unor categorii de alegători?
- „Cheltuielile pentru implementarea prezentei legi sunt acoperite din contul transferurilor de la bugetul de stat către bugetul asigurărilor sociale de stat”. Astfel, din bugetul de stat vor fi transferate în bugetul asigurărilor

sociale de stat mijloacele necesare pentru achitarea ulterioară a suportului unic. *Cert este că nu partidul de la guvernare, ci contribuabilii de impozite și taxe la bugetul de stat sunt acei care vor finanța indirect implementarea Legii 313/2018, precum și modificările asumate de Guvernul Filip.*

Aparent, sărbătorile au fost prilej pentru a acoperi un truc de corupere electorală. Asta explică de ce în prim-plan sunt plasați liderii și candidații PD, iar plățile către beneficiari la oficiile ÎS „Poșta Moldovei” sunt făcute în plicuri stilate și cu felicitări din partea unui partid concurent electoral.

În context este de remarcat faptul că valoarea totală a suportului unic pentru 500 mii de persoane, precum pretinde PD, ar fi de circa 300 mil. lei. În legea 313/2018 este prevăzută transferarea de la bugetul de stat la bugetul CNAS a 290 mil. lei. Întrucât veniturile totale ale bugetului de stat n-au fost modificate, aceste 290 mil. lei ar proveni din alte surse. Din textul legii putem constata reducerea alocărilor bugetare pentru cotizațiile în organizațiile internaționale cu 12 mil. lei, reducerea cu alte 15 mil. lei a cheltuielilor salariale prevăzute inițial pentru implementarea strategiei de reformă a administrației publice, alte 15 mil. lei au fost tăiate din pe larg promovatul proiect de îndatorare a cetățenilor în mod individual, zis și ”Prima casă”.

Așa cum prevede Legea 313/2018, autoritățile au decis să acopere deficitul în creștere cu 26 milioane lei al bugetului de asigurări sociale tot din suma transferului de la bugetul de stat a 290 milioane lei.

Totodată, Legea prevede că ”prin derogare de la prevederile din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale, se permite bugetului asigurărilor sociale de stat utilizarea în anul 2019 a soldului de mijloace din transferurile de la bugetul de stat în anul 2018, alocate pentru acest scop. Cu suma respectivă se permite depășirea volumului cheltuielilor bugetului asigurărilor sociale de stat, aprobate pe anul 2019.” Astfel, *se creează teren fertil pentru posibile abateri financiare și distragerea resurselor financiare din bugetul de stat.*

În plus la cele peste 6 miliarde de lei transferați anual de la bugetul de stat pentru asigurarea funcționalității sistemului de protecție socială, *mai constatăm o nouă obligație financiară într-un context electoral, convertită de autorități în povară fiscală pentru anii următori.*

Este firesc ca oamenii în vârstă să fie în atenția statului, inclusiv de sărbători. *Suportul statului ar putea fi mult mai mare, dacă guvernul Filip n-ar fi convertit în datorie de stat garanțiile emise de guvernele Leancă și Gaburici.* Până în 2041, *în fiecare an, ar fi disponibile câte circa un miliard de lei pentru cei care au nevoie de grija statului.* Acum aceste mijloace sunt direcționate pentru întoarcerea datoriei rezultate din ”furtul miliardului” din 2014.

3

<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=378264&fbclid=IwAR0SM51uS6YOvVFJbnBpD2kQGmYs9Xe87WWhdCizr5xBn4omdrBFijOvA64>

⁴ <https://agora.md/stiri/52806/guvernul-promite-lanca-60-de-mii-de-persoane-vor-primi-ajutoare-in-suma-de-600-de-lei-de-sarbatori>

**TRANSPARENCY
INTERNATIONAL
MOLDOVA**

Tel. 20-34-84, 20-34-85

E-mail:
office@transparency.md

Str. „31 August 1989”, nr.98,
of. 205, Chișinău, MD-2004,
Republica Moldova

www.transparency.md